

რომელს საკართველოს
მოქალაქეს, მზევა და მცირე,
რომ ჩვით სამოგლო ვიღების
კოლონია დანერგად იქნა

სა და დონის გაუმჯობესებას. ყოველთვის
კატეგორიული წინააღმდეგი ვიყავი ნატო-
ში გაწევრებისა იმიტომ, რომ კარგად შე-
ვისწავლე ამ ორგანიზაციის საქმიანობის
ის მხარეები, რომლებიც არ აფიშირდება
და არ რეკლამირდება ნატოს პროპაგან-
დისტების მიერ; ვიცი, რომ ნატოში ისეთი
პატარა და სუსტი ქვეყნის გაწევრება, რო-
გორიც საქართველოსა, ფაქტობრივად, სუვ-
ერენიტების სრულ დაკარგვას, ხოლო
ჩვენი გეოპოლიტიკური მდგრამარეობის
გათვალისწინებით, მასშტაბური სამხედრო
კონფლიქტის პირობებში მორიგ მსხვერ-
პლად და სამიზნედ გადაქცევასაც ნიშანებს.
ნატოსთან დაკავშირებულ მთევზ ამ ისტო-
რიაში ამერიკელთა ინტერესი გასაგებია:
მათ საქართველო პაიკად სჭირდებათ რუ-
სეთთან დიდ გეოპოლიტიკურ თამაშში
(რუსეთთან პრობლემური საკითხების გან-
ხილვისას ამერიკელები თავიანთ კოზი-
რებს შორის ტექილად კი არ ასახელდებენ
შესაძლებლობას, ნებისმიერ დროს საქარ-
თველოს მეშვეობით მოახდინონ კავკასი-
აში სიტუაციის დესტაბილიზაცია); სჭირ-
დებათ, ასევე, საქართველოს სამხედრო ინ-
ფრასტრუქტურა ირანის წინააღმდეგ სამ-
ხედრო მოქმედებების განხორციელების
შემთხვევაში (ირანის საპასუხო ქმედებები,
სხვათა შორის, მიმართული იქნება არა
შორეული ამერიკის, არამედ მზრულად
განწყობილი მეზობლის – საქართველოს
მმართვ); რასაკვირველია, საჭიროა გაზსა-
დენის გაკონტროლებაც. საგულისხმოა,
რომ ყველა ამ ინტერესის დასაქმაყოფი -
ლებლად არც სამხრეთ თხეთი და არც
აფხაზეთი საჭირო არ არის.

გასაგებია ოურქეთის ინტერესიც: ნატოს
ეგიდიოთ საქართველოში სწორედ ოურქე-
თის სამხედრო ბაზები განთავსდება, რაც
ამ სახელმწიფოს საშუალებას მისცვეს,
არა მხოლოდ გააკონტროლოს საქართვე-
ლო, რომელსაც თურქეთის ელიტა ყოველ-
თვის თავის ვასალ ტერიტორიად მიიჩ-
ნებდა, არამედ უშუალო კავშირი დაამყი-
როს თურქეთისადმი ლოიალურად განწყო-
ბილ წრდილობავასიერ ხალხებთან, ანუ
მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგას „დიდი
თურანის“ იდეის რეალიზაციის გზაზე.

ამ საკითხში გასხვებია ევროპის პოზიციაც (მხედველობაში მაქვს წამყვანი ეპროპული ქვეყნები, ანუ ძველი ევროპა – საფრანგეთი, გერმანია, იტალია, ესპანეთი და არა ახალგამოჩეული „ევროპელები“, მაგალითად, პოლონეთი ან ბალტიისპირა რესპუბლიკები, რომელებიც მოსამსახურების ან, როგორც ამერიკელები ამბობენ, ამერიკის საგარეო პოლიტიკისთვის, „შავი მუშების“ ოოლს ასრულებენ): ევროპას ხელს არ აძლევს რუსეთთან ერთობ მოგებაზე ურთიერთობების გამწვევება, მეტადრე, რომ თავად ევროპას სრულებით არ აინტერესებს ნატოში საქართველოს გაწევრების საკითხი.

ჯერ ერთი, რომ გვრობას ჩინებულად ეს-
მის, — ნატო მხოლოდ ამერიკული ინტე -
რესების რეალიზაციის იარაღია. ეს კი გვ-
როპას აღიზიანებს, რაც იმით გლინდება,
რომ გვროპელებს არ სურო ერაყსა და აფ-
ლანეთში ამერიკულ აგანტიურებში მონა -
წილებია და მკაფიოდ უარყოფითად ეკი-
დებან ირანთან კონფლიქტის საკითხს. მფ-
ორეც, ევროპა არ მიიჩნევს საქართველოს
გვროპულ ან ისეთ ქავენად, რომელიც პო-
ტენციურად მაინც წარმოადგენს მისთვის
პოლიტიკურ ანდა ეკონომიკურ ინტერესს.
ამ ინტერესის უქონლობას მოწმობს ის
ფაქტიც, რომ საქართველოს აქამდე არ
სწვევია რომელიმე დიდი ევროპული სახ-

ამგვარად, ძირითადი გარე მოთამაშეების პოზიციები ნათელია, თუმცა სრულებით გაუგებარია საქართველოს ხელისუფლების პოზიცია. რაში არგია საქართველოს გადაქცვა რუსული ან ირანული რაკეტების სამიზნედ? რატომ ამბობს უარს ავახსეთსა და სამხრეთ ოსეტზე თავის ტერიტორიაზე თურქეთს სამხედრო პაზების განათავსების სანაცვლოდ? რატომ უგულებელყოფთ ევროპავმორის წამყვანი ქვეყნების თვალსაზრისს, თუ ევროპასთან ოანამშრომლობა გვსურს? საქართველოს ხელისუფალთა პოზიციას ზოგი მათი უმეცრებით, გამოყცდებით, ელე - მენტრაული ანალიზის უუნარობით ხსნის. მაგრამ გაინა ამდენად უმეცარნი არიან, რომ ის ანბანური ჭეშმარიტებაც ვერ აღიქვანი, რომელიც შორეულ სოფელში მოსახლე მცირებ განათლებული გლეხისთვისაც კი ნათელია? ეტყობა, საქმე ისაა, რომ თავისუფალი არ არიან ქვეყნის პოლიტიკური კურსის ჩამოყალიბებასა და გატარებაში და მხოლოდ გარე ძალების ნების შემსრულებლებად გვეკლინებიან. ამ გარე ძალებისთვის კი საქართველოს ეროვნული ინტერესები არავითარ ფასეულობას არ წარმოადგენს. მხოლოდ ამით შეიძლება აისხნას იმ სიტუაციის აბსურდულობა, რომელშიც ხელისუფლების წყალობით აღმოჩნდა საქართველო.

თავად განსაჯეთ: ნატოში გაწევრების შესახებ მრავალწლიანი ლაქლაქით ჩვენ საფუძველშივე გავითქმეთ რესეთთან ურთიერთობა, სრულიად გავინიოთ კონფლიქტების დარეგულირების პროცესი, დაფარგვეთ ერთადერთი მასშტაბზე ი ბაზარი ჩვენი პროდუქციისათვის, მაგრამ ნატოში მიინც არ გვიღებენ და არც მიგვიღებენ კიდევ დიდხანს. გამოიდის, რომ ქვეყანა რეალურ სინამდვილეს მსხვერპლად სწორავს პოლიტიკოსების ფანტაზიებს. სრული აბსურდია!

— ქოსოვოს დამოუკეთებლობის გამოცხადების შემდგე ბეგრი შეშფორმებით ეღლოდა რუსეთის მიერ აფხაზეთისა და სამხრეთი სახეობის აღიარებას. ეს არ მომხდარა, მაგრამ აფხაზეთს თავის დროზე შემოღებული სხვადასხვა სახის სანქცია მოეხსნა. ხომ არ მოჰყვება ამას მისი დამოუკეთებლობის აღიარებაც?

- ამ რესუბლიკების დამოუკიდებლობის აღიარების მომხრე რუსეთში ბლომადაა. ეს გასაგებიცაა, რადგან მათი ხელისუფლებაც და მოსახლეობაც, რუსეთ-საქართველოს მტრული ურთიერთობების ფონზე, რუსეთისადმი კეთილგანწყობის დემონსტრირებას ახდენენ და მასთან თანამშრომლობისკენ ისწრაფვიან. რასაკირველია, ამ პირობებში ამკრძალავი ზომების

მოქმედებების გაგრძელება შეუძლებელი იყო. გარდა ამისა, უმაღლეს პოლიტიკურ წრეებში არიან ძალზე გავლენიანი დო-ბისტები, რომელიც კატგორიულად აცხადებენ: საქართველომ რესერთან ქონფრონტაციის, რესერთისადმი მტრულად განწყობილ სამხედრო ბლოკში გაწევრების გზა აირჩია და ამიტომ მას ისე უნდა მოვყეყროთ, როგორც მტრ სახელმწიფოს. მე ხშირად მიწევს ამ ადამიანებთან კამათი, მაგრამ ისინი, მირთადად, ბოლო თრ ათწლეულში, ანუ ჩვენს ქვეყნებს შორის ქონფრონტაციული ურთიერთობების პერიოდში, ჩამოყალიბებული ახალი ფორმაციის პოლიტიკოსები არიან. ამიტომ უჭირთ ჩემი არგუმენტაციის, ისტორიულ გამოცდილებასა და ერთობლივ წარსელზე აპლიკების და სხვ. მიღება.

საბეჭდინიგროდ, არიან ისეთი პოლიტიკოსებიც, რომელთაოთვისაც საერთო ისტორია, ერთორწმუნებობა, ევრაზიული ერთობლივობა და ლიტონი სიტყვები კი არა, გეოპოლიტიკურ და გეოეკონომიკურ ინტერესთა თანხვედრის ისტორიული დადასტურებაა. ასეთ პოლიტიკოსთა რიცხვს მიეკუთვნება ვ. კ. პუტინიც. ამიტომაც მოვუწოდებდი საქართველოს ხელისუფლებას, ქვეყნის სახიკოროდ გამოყენებინა ვ. კ. პუტინის პრეზიდენტობის პერიოდი, ქართველი ხალხისადმი მისი განხაკუთრებული კეთილგანწყობა. სამწერალოდ, ჩვენი ხელისუფალნი პირიქით მოიქცენენ. ვიმედოვნებ, რომ რესენტის ახალი პრეზიდენტი ვ. კ. პუტინის მხილვლმხედველობრივი პოზიციის ამ ნაწილსაც იზიარებს და ოუ საქართველოს ხელისუფლება მომწიფდება იმისთვის, რომ სათანადოდ გააცნობიეროს ეროვნული ინტერესები, მაშინ მოსკოვი კათილგანწყობით შეხვდება, თუმცა, დროის გაჭიანურების შემთხვევაში, ეს იმედი ნაკლებად რეალური გახდება.

მე კვლავაც ვამტკიცებ, რომ რუსეთი -
სა და საქართველოს ობიექტები - (ხაზს
ვწესვაძ - ობიექტები) გეოპოლიტიკური
ინტერესების სავსებით თანმხევდრია. ამი-
ტომ რუს კოლეგებთან საუბრისას სწორედ
რუსული სახელმწიფოებრივი ინტერესებით
ვაპელიორებ და ვამტკიცებ, რომ დამოუკი -
დებელი აფხაზეთის არსებობა რუსეთის
გრძელვადიან ინტერესებში არ შედის. სა-
ნაპიროზე მდებარე დამოუკიდებელი აფხ-
აზეთი მაგნიტიფირით მიიზიდავს ჩრდილო-
კავკასიური რესპუბლიკების სეპარატის-
ტულ წრეებს, რომელებიც დიდი ხანია, ზღ-
ვაზე პირდაპირ გასასვლელზე ოცნებობენ.
კვლავ აღორძინდება თავის დროზე თურ -
ქეთის გენშტაბის მიერ შემუშავებული
აფხაზეთისა და ჩრდილოკავკასიის რეს-
პუბლიკების ერთიან სახელმწიფოდ ჩამო -
ყალიბების იდეა.

გავიხსნოთ: ამ იდეის რეალიზაციას შეუდგნენ კავკასიის მთიელი ხალხების კონფედერაციის შექმნით, რომელის დედა - ქალაქად სოხუმი გამოცხადდა. ყურადღება მიაქციეთ: არა კაშშირი, არა ხალხთა ასოციაცია, არამედ სწორედ რომ კონფედერაცია, ანუ სახელმწიფო მოწყობის ფორმა. ამასთან, აფხაზეთის დამოუკი დებლობის სტატუსი მას თურქეთთან პირდაპირი სახელმწიფოთაშორისი სახელშეკრულებო ურთიერთობების დამყარების საშუალებას მისცემს, ამის შედეგებს კი ვერავინ განსაზღვრავს. გარდა ამისა, როგორც ცნობილია, ამერიკის შეერთებულ შტატებს თავისი ინტერესების რეალიზაციისთვის სამსრევო კავკასიაში არც აფხაზეთი და არც სამსრევო ოსეთი არ სჭირდება. უფრო მეტიც, ამ კონფლიქტების გა-

ଓଲିଗ୍ରେଜ

როგორც საკართველოს
მოქალაქეს, მზევე და მცუბეს, რომ ჩვენ
სამოგზო ვიღაცის კოლონიერ დაცვაში იცვა

დაუკრელობა ხელს უშლის სამხედრო ძლიერებით საქართველოს გაწევრებას და დამატებით არგუმენტს წარმოადგენს იმ ვაროვალი ქვეყნებისთვის, რომელებსაც არ სურთ ნატოს შემადგენლობაში საქართველოს ხელოს ხილვა. ამიტომ აშშ სიამოვნებით აირიდებდა თავიდან ამ პრობლემას, მაგრამ საქართველოს მოუწოდე, უარი თქვას ისტორიულ ტერიტორიებზე, ნიშნავს „მეგობრისა“ და „მფარველის“ როლის უგულებელყოფას. ამიტომ ამერიკელებს დიდი იმედი აქვთ, რომ ამას რუსეთის ხელით გააკეთებენ, ამასთან, შეინარჩუნებენ საკუთრი იმიჯს და დაადასტურებენ, რომ რუსეთი „მტკრი“ და „აგრესორია“. ყველა ეს გარემოება გაითვალისწინა კ. კ. ჟეტინბა, რის გამოც რუსეთის ხელისუფლება არ წამოეგო ამერიკის პროვოკაციას და არ გაი-

თუმცა უსასრულოდ ასე ვერ გაგრ-
ძელდება. თუ ნატოში საქართველოს გა-
წვერების რეალური შესაძლებლობა წარ-
მოიქმნება, ანუ რუსეთის სამხრეთ საზღ-
ვრებთან ნატოს ბაზების განთავსების საფ-
რთხე განხნდება, რუსეთის ხელისუფლება,
ცხადია, გააფართოობს თავისი უსაფრ-
თხოების ზონას, მათ შორის, აფხაზეთისა
და სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიების ხარ-
ჯზეც. ანალოგიურ ნაბიჯს რუსეთი კონ-
ფლიქტის სამხედრო გზით გადაჭრის
შემთხვევაშიც გადადგამს, რაზედაც
ხშირად მსჯელობები ბრიფები სააკაშვი-
ლის გარემოცვაში. ვფიქრობ, თავად პრე-
ზიდენტი თავისი ხალხის ინტერესებს არ
უდალატებს და სამხედრო აკანტიურაზე
არ წავა, რადგან ეს კატასტროფა იქნება
როგორც საქართველოს სახელმწიფოებ -
რობის, ისე ქართველი ერისთვისაც, რო-
გორც კულტურულ-ისტორიული ფენომე-
ნისთვის.

— ბოლო წლების გამოცდილებაზე
დაყრდნობით, ძალაუნებურად გებადება
კითხვა: საერთოდ შესაძლებელია კი სა-
ქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის
აღდგენა?

— მსოფლიო პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ
ეს ძალზე რთული, ხანგრძლივი პროცესია,
მაგრამ ჩვენს შემთხვევაში — სრულებით
შესაძლებელი. მომხდარი ომის მიზანებს
ხომ იბიგბერი, ანტაგონისტერი ხასიათი
არ აქვს. დამოუკიდებლობის ხანაში ქვეყ-
ნის მმართველი შევარდნაბის ნაცვლად
დამოუკიდებლად მოაზროვნე, ეროვნულად
ორიენტირებული, გონიერი ადამიანი რომ
ყოფილიყო, ომი არ გაჩადდებოდა. ომის
შემდგომ პერიოდშიც საქართველოს ხელი-
სუფლებას არ გადაუდგამს რეალური ნა-
ბიჯები ურთიერთობათა ნორმალიზების -
თვის. პირიქით, ყველაფერი კეთდებოდა და
კეთდება ისე, თითქოს აფხაზეთის მოკვე-
თა ჩვენი პოლიტიკოსების ფარულ მიზანს
წარმოადგინდეს.

მიმართ, რომ დღესაც დაგვიანებული
არ არის ამ ერთობ როული, მაგრამ საქარ-
თველოსთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნე-
ლოვანი სამუშაოს დაწყება. ოღონდ ჯერ
უნდა განისაზღვროს საქმიანობის მიმარ-
თველება.

პირველი: აუცილებელია ქვეყნის შიგნით ამ თემაზე სპეციალისტი პოლიტიკური კურსი ქრისტიანისა და გაეროსა და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებში უაზრო ლაფონბის შეწყვეტა, რადგან მათ მიუ-ცურთხებიათ ჩვენი პრობლემებისთვის. შევაღდნაქმ ჩვენი პოლიტიკოსები ამგვარ უნაყოფო საქმიანობას შეაჩვია, რათა ერთს ყურადღება ამ პრობლემიდან სხვა რამებზე გადაეტანა. სამწუხაოოდ, მას ეს გამო - უგიდა.

ମେର୍ତ୍ତା: କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକରୀ ଉନ୍ଦରାଜ ଉନ୍ଦର ଉପରେ -
କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକରୀ ରାମିଙ୍କ ସାମବ୍ୟକର ଦ୍ୱାରା ଶିଖିଲା କାର୍ଯ୍ୟ-
କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକରୀ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକରୀ ରାମିଙ୍କ
ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ
ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ ରାମିଙ୍କ

ექსამპ: სამხედრო ნეიტრალიტეტზე და-
უკვენებით, მან უნდა აღადგინოს და გაა-
ვართოვოს რესექტას და დამოუკიდებელ
აახელმწიფოთა თანამგობრობის სხვა
ქვეყნებთან პოლიტიკური და ეკონომიკუ-
რი ურთიერთობები. ნუ გვავიწყდება, რომ
ვენი კონფლიქტური ტერიტორიები დათ
ასაუხისმგებლობის ზონაში მდებარეობს
და იქვე განთავსებული რუს მშვიდო-
ბისმყოფელთა კონტინგენტი, რომელსაც
კაერო სისტემატურად უგრძელებს და
კვლავც გაუგრძელებს მანდატს. რუსე-
თისა და საქართველოს გეოპოლიტიკური
ნოტერეგების ერთიანობაზე დაფუძნებით,
უნდა მივაღწიოთ რესეთის ხელისუფლე -
ბის, რესუელი პოლიტიკური ელიტის მხრი-
დას ურთიერთობაგებასა და აქტიურ მხარ-
დაჭერას. ჩვენ ამას მოვახერხებთ, თუ პო-
ლიტიკაში, კულტურაში, ბიზნესურთიერ-
ობებში, პირად კავშირებსა და მართლ-
დაიდებლური ეკლესის ხაზით ჯერ კა-
დევ არსებული პოტენციალის მობილი -
ხებას მოვახდეთ.

ՋԵՐԵՑԵՑ: Այցուղեցելուա ազեանցուսա
և սամերյատ ուստուս եղանգմանցուցեց-
ած և ած ածցուղութիւն կը ունի՞՛ Հայոց պատան-
քանդակու ջաւացուս գամարուց, եռուո
Վարձացելուց հետո - մովաճակուս մասունքու -
ի յանցակիցներուտցուս პորուցեցուս Մշշման-
ց յանցերուցուա, პորցու ըբաժեց և Ռյացուուս
մշայացունուս մուերեցեցա, մաշրամ ջրուու
յանմացլունա Մշմշացեցեցա մյեյնանչմօ,
հռուցու արուցես Մշմշէցուած խասուտս
մշենենե. Տայցուարո գամուցուղեցու զուու,
հռու ջաւացուս Մշեսամցեցելուա և յանց-
հեցու յանցուած յամուցուղեցու զուու.

ჟენეტიკა: დაუკომონებლივ საჭიროა მასში განვითაროთ სამუშაოს დაწყება ჩრდილოეთ კავკასიის რესპუბლიკებთან მრავალმხრივი ურთიერთობების აღსაღევნად და გასაკითხორებლად. გვავიწყდება, რომ კავკასიელები ვართ, არა - მითური „ევროპელები“, რამედ - კავკასიელები. კავკასიელ ხალცებთან ურთიერთობა საქართველოსოფის ცაცილებით მნიშვნელოვანია, ვიღებ პოლანდიისათვის ან ბელგიისათვის. მაგრამ შეკარდანებ არ კადრულობდა ამ ხალცების ლიდერებთან ურთიერთობას და უპირატესობას ანიჭებდა გაეროში უკუკ გამოსცლებისა და ცოცხალ-მკვდარ გენეროთან ან ცრუპენტენდა ბეიკერთან შეხვედრას. სააკაშვილმა, სამწუხაოროდ, განაგრძო ეს მანციერი პრაგტიკა და გნეშერი ჰქონიდან გადამცდარი ბეჭინისკითა და საერთაშორისო მასშტაბის აფერისტებით - სოროსითა და ბალცეროვიჩით - ჩანაცლდა. დროა, მიმოვისხვდოთ. გარშემო კავკასიელი ხალცები გვახვევია, რომლებმაც ურთიერთობანიც ამპარტაზენელად შეეწყობენ. ხელო ამ ხალცების თანამგრძნობი და მეგობრული მხარდაჭერის გარეშე ვერც აფხაზებთისა და ვერც სამხრეთ ოსეთის პრობლემას ვერ გადავიწროთ.

თუმცა ქველაფერი, რასაც გთავაზობთ,
შეიძლება განახორციელოს მხოლოდ და-
მოკუიდებელი სახელმწიფოს პატრიოტუ-
ლად განწყობილმა ხელმძღვანელობამ,
რომელიც საკუთარი ხალხის ეროვნული
ნებერებს გამომდინარე მოქმე-
დებს...

- თქვენ საჯაროდ არა ერთხელ გა-
აცხადეთ, რომ საქართველოს სახელმ-
წიფო არ შედგა, თუმცა პრეზიდენტმა სა-
კაშავილმა თავისი პირველი საპრეზი-
დენტო ვადის უმთავრეს მიღწევად სწორედ
ის დაასახელა, რომ საქართველო, როგორც
აახელმწიფო, შედგა...

- შემდგარ სახელმწიფოს რამდენიმე მა-
ასიათებელი აქტის, რომელთაგან უმთავ-
რესია (ცენტრალური ხელისუფლების უნა-
რი, გაართობროლოს ქავენის მთელი ტე-
რიტორია). უკვე ამ ნიშნით ლაპარაკი სა-
ქართველოზე, როგორც შემდგარ სახელ-
მწიფოზე, არ შეიძლება. ანალოგიური
დღომარეთა გვაქვს სხვა მასასიათებ-
ლებთანაც - დამოუკიდებელი საგარეო
მოძღვიტიკა, კონკურენტუნარიანი კონომი-
სის ეროვნული მოდელის არსებობა. ფორ-
მალური დამოუკიდებლობის გამოცხადე-
ოს შემდეგ საქართველო ვერ იქცა საერ-
თო მორისო ურთიერთობების დამოუკიდე-
ფელ სტატუსად. სასაცილოა: რუსეთის სა-
ქართველო საქმეთა სამინისტრო რუსეთ-საქარ-
თველოს ურთიერთობების საკითხებს არა
საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინის-
ტროსთან, არამედ, აშშ სახელმწიფო დე-
მორტალური აგვარებს. რაც შექება კო-
ომისის ეროვნულ მოდელს, მთავრობას, პრე-
მისიერ-მინისტრის გამოსვლით თუ ვიმსჯე-
ოთმ, არა კი ხვიდა ეს რა არის.

- ችግርናውን አከራበት, ሆኖም የሚገኘውን ደንብ የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

— განა ოპოზიციას აქვთ ქვეყნის განვიარების აღტერნაციული მოდელი ვ ვერც მორთმა ოპოზიციურმა პარტიამ ვერ წარმოდგინა რეალური ალტერნატიული პროგრამა, რომელიც საგარეო პოლიტიკური შეცვლის უროვნელი ეკონომიკის ცვლილების, ქვეყნის ტერიტორიული ერთიანობის აღდგენის კონკრეტულ წინადაღებებს და ახალ მიღეომებს შეიცავს. არ სმენია ამგვარი რამ არც ამჟამინდელი ხელისუფლებისგან, როცა მათ შევარდნაძის ჟეკიმი შეცვალეს. შეიცვალნებ დაცულა-ცები, მინისტრები, მილიციელები, მაგრამ შიდა და და საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიართოულებები უწინდელი, შევარდნაძისეული დარჩა. თავის დროზე მე მას სამი „და“ პოლიტიკა გუწოდდ: დენბლესტრიალიზაციის, დესტრუქციის, დაგრადაციის.

မိမ်အပေါ် ဖျက်ဆုံးလောင်တွင် မြတ်နေရသူများ အမြတ်မြတ် ပေါ်လေ့ရှိခဲ့သည်။

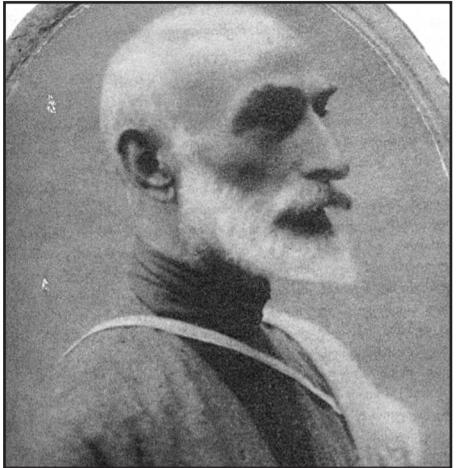
თარებასა და საერთაშორისო არენაზე ქვეყნის მდგომარეობას შეცვლიდა? რის - თვის მოაწევეს მრავალათასიანი მიტინ - გები? რისთვის აცემინეს ხალხი ხელყებულით? რისთვის დაიწყეს „სასიკვდილო“ შიძლილობა, რომელიც დიდი ხანია, ფარსად იქცა? იმისთვის, რომ საგარდელებში უსაჭ-მურთა და მარიონეტთა ურთი ჯგუფის ნაცვლად მეორე ჩასვან? ჩვენ უკვე ჩავა-ნაცვლეთ შევარდნაძე იმ ხალხით, ვინც გაჟყიროდა: „ძირს შევარდნაძე!“ მაგრამ არც კი დაეინტერესებულდეართ, რა გზით წაიყვანდნენ საქართველოს ეს მყვირა - ლები.

დღეს გავვირით: „ძირს სააკაშვილი!“
მაგრამ ვანა ჰყავს ოპოზიციას საქართვე-
ლოს ეროვნულ-სახელმწიფობრივი განვი-
თარების აღტერნატიული სტრატეგიის
მატარებელი? მსგავსი არაფერი – არც
პარტიაა, არც – პიროვნება. და ეს გასაპ-
ვირი არ არის. ქვეყნის მეტ-ნაკლებად მნიშ-
ვნელოვანი პოლიტიკური ძალების მოყლ
სპექტრს მკაცრად აკონტროლებენ ამერი-
კის შეერთებული შტატების შესაბამისი
სამსახურები.

საეთსავე კონტროლს ექვემდებარება
მრავალრიცხვოვანი არასამთავრობო ორგა-
ნიზაციაც, რომლებიც პოლიტიკური პარ-
ტიებისა და სახელმწიფო სტრუქტურე -
ბისთვის კადრებს ამზადებენ. ამ პირო -
ბებში უაღრესად მნელია დამოუკიდებელი,
ეროვნულ ინტერესებზე თრიინტირებული
პოლიტიკური ძალის შექმნა. ამაში საქა-
თარი გამოცდილებით დავრწმუნდი. მე, რო-
გორც საქართველოს მოქალაქეს, მტკიცა
და მწყინის, რომ ჩემი სამშობლო ვიდაცის
კოლონიურ დანამატად იქცა მარიონებულ
და პოლიტიკური კლასით. გარედან მარ-
თული პოლიტიკური ძალები ეროვნული
ინტერესების რეალიზებას ვერასოდეს
ვერ მოახდენენ. ამიტომ ახალი პარლა-
მებიტი, რა შემადგენლობისაც უნდა იყოს,
ვერ გადაიქცევა თავისი არსით ქვემის
ეროვნულ-სახელმწიფო ბრივ თრგანოდ,
რომელიც საქართველოს მოსახლეობის ნე-
ბისა და ინტერესების გამომხატველი იქ -
ნება.

2008 8 1 21

სამართლოს სამაყო პილები

ვლადიმერ ნაჭყენია

კლადიმერ ნაჭებია მრავალმხრივი
მოღვაწე იქ. მას ქართული დიტერა-
ტურის მდიდარი ბიბლიოთეკა ჰქონდა.
სოფელში თუ ვინქს წიგნი დასტირდუ-
ბოდა, მის ოჯახს მიაკითხავდა. ერთი ხან-
დაზმული ხეთელი იხსენებდა: „
კლადიმერი მასთან სტუმრად მისულ
თახასოფლელებს გულდიად ხვდებოდა,
მაგრამ გაზეობის სახლში გატანება არ
უყვარდა – „გისაც წაგითხება სურს, აქ და-
ჯდეს და წაიკითხოს“.

წიწამერის ტრაგედიის შემდეგ ქართული საზოგადოების ნაწილი ერთგვარად გამოერკვა და მისგადა, რომ ქვეყნისათვის თავდაცვებულ მოღვაწეებს გაფრთხილება და დაფიქსირდება მათსავე სიცოცხლეში სჭირდებათ. სწორედ მაშინ გადაწყდა აკაკი წერეთლის საიუბილეო სადამოების ჩატარების საქართველოს რაიონებსა და ქალაქებში.

ცორუში გამართული საზეიმო
შეხვედრის შემდეგ ეტლით გამომგზავ-
რებულ მსახიობს გზად ხობსა და ხე-
თაში გაუმართეს სანმოკლე შეხვედრა.
სწორედ მაშინ მიმართეს იუბილარს:
“მოღვაწეობა თქვენი სრულყოფილი არის
და უნაკდო. ბერნიერი ბრძანებით სა-
შობლოს წინაშე ოცდაათი წლის გან-
მავლობაში სამსახურით. მოგილოცავთ ამ
ბერნიერებას და გისურვებთ განგრძობას
თქვენის მოღვაწეობისას მრავალუამო-
ქრ!”

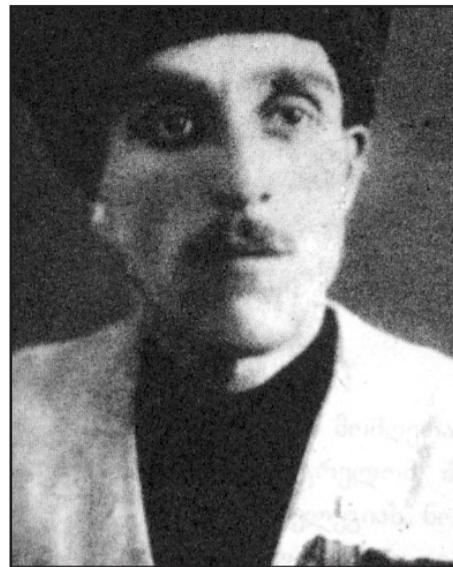
ამ სტრიქონების ავტორი ვლადიმერ ნაჭელია გახლდათ.

იგი 1873 წელს დაიბადა სამეცნიეროს
ლამაზ სოფელ ხეთაში. სწავლობდა
სენაკის სკოლაში, შემდეგ კი ქუთაისის
გიმნაზიაში. თავიდანვე გატაცებული იყო
თეატრალური ხელოვნებით. ხელმოკ-
ლეობისა და მამის გარდაცვალების
გამო ქუთაისში სწავლა ვერ გააგრძელა
და ხეთაში დაბრუნდა და თვით-
განათლებას მიჰყო ხელი. მალე მან ხე-
თაში დრამატული წრე ჩამოაყალიბა,
რაშიც ჩააბა სოფლის კულტურული ძა-
ლები და წერა-კითხვის მცოდნე ქალები
მოწინავე ოჯახებიდან.

სარწმუნო ცნობების თანახმად, 1894 წელს უფასოდ გატართავთ პირველი წარმოღვენა, გთირგი ერისთავის კომედია „ქინძმაზინის ქუდი“.

ამავე დროს, ხეთაში არსებობდა
მოსწავლეთა დრამატურეც, რომელსაც ასევე
კლადიმერ ნაჭეუბია ხელმძღვანელობდა.
კლადიმერ ნაჭეუბია არასოდეს შემო-
ფარგლებდა ვიწრო საზღვრებით.
მშობლიურ სოფელში წამოწყებულ
სახითო საქმეს იგი სხვა დაბა-ქალაქებს
უწინდებობდა.

დაბრკოლებების მიუხედავად,
ვლადიმერ ნაცქებია შეკოვრად განა-
გრძობდა თავის საქმეს - მართავდა
სადამო-წარმოლგენებს და ამით ხელს
უწყობდა დაზაგრული, უუფლებო ადამი-
ანების გათვითცნობიერების საქმეს.
მოსახლეობა გულთბილად და სიუ-
გარულით ხედგოდა ხეთვლი სცენის-
მოვარეების გამოსხლას. ფასიანი წარ-
მოდგენები იმართებოდა მხოლოდ
საქველმოქმედო მიზნით - უმეტესად
დარიბ მოწაფეთა სასარგებლოდ.

გზით იარებს და ნიჭიერებით, კეთილი
საქმეებით გამოირჩნენ ძმები – ლონგი-
ნოზ და ვახტანგ მიმინოშვილები.

ლონგინოზ მიმინოშვილი დაიბადა 1922 წელს სოფელ ნოსირში. 15 წლის იქნა ოჯახის უფროსი ვაჟი – ლონგინოზი, როცა მამამისი ციმბირში გადასახლდეს და ოჯახის მთელი სიმძიმე საშუალო სკოლის მოსწავლეს დააწვა კისერზე. სინჩელეთა მიუხედავად იგი სკოლის მოძღვრალთა გუნდდა ჩაუდგა სათავეში. პირველად ამ გუნდთან ერთად წარდგა მაყურებელთა წინაშე. მოსწავლის მიერ მომზადებულმა სიმღერისა და ცეკვის ანსამბლმა ომის წინ სარაინო დაოვალიერებაზე პირველი ადგილი დაისაკუთრა.

შმობლიური ხალხური სიმღერის უს-
აზღვრო სიყვარულმა მიიყვანა ღონგი-
ნოზ მიმინოშვილი სახიადულო ღოტ-
ბარისა და მასწავლებლის რემა შელქ-

გიას ანსამბლში. რემას განსაკუთრებით მოქმედი ყმაწვილი დონგინოზის სიდინჯე და დრემა სიყვარული ფოლდკლორისა. სიმძერა დროებით მხოლოდ მაშინ შეწყვიტა, როცა სამშობლოს დამცველთა რიგებში ჩადგა და დიდ სამამულო ომში ფრონტის წინა ხაზზე აღმოჩნდა. ომიდან დაჭრილი დაბრუნდა და კვლავ საყვარელი საქმე გააგრძელდა.

მონაწილეობით შექმნილი ანსამბლი წარმატებით გამოიყანა საგუნდო კოლექტივების დათვალიერებაზე.

1954 წელს ცხადის რაიონის აღმილობრივი მრეწველობის კომბინატის სიმძლერისა და ცეკვის ანსამბლმა რესპუბლიკურ დათვალიერებაზე მაღალი შეფასება დაიმსახურა. ამ ღონისძიებაზე ნათლად გამოვლინდა ლოტბარის სრულყოფილი ოსტატობა და გამოცდილება.

ლონგინოზი 1977 წლის აქტიურად მონაწილეობდა ყველა რესპუბლიკურ დათვალიერებასა და ფესტივალში. მის მიერ მომზადებულ გუნდებს მრავალი კონცერტი აქვთ გამართული. დაიმსახურა უძრავი სახელმწიფო ჯილდო და მინიჭებული პრემია საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის საკატონ წლობას.

გარდაიცვალა 1984 წელს. დაკრძალულია ქალაქ სენაკში.

კონგრესი მიმინდვილი

ბევრი ნიჭიერი ლოტბარი და მომღერალი აღუზარდა საქართველოს ულამაზესმა სამეცნიერომ. ძეგლ ლოლუას, კიში გეგმებითის, კირილე პაჭკორიას, რექსა შელეგიას, ნოკო ხურციას და სხვა სახელმომართო მიერ გაგვალული

კახუანები მიძინვომვილი

Տաս დაპაրզის, Տե დავითყանի უფლებա
յութ რშსյա յիշե დյ յութ կարտვելն!

(ნაწყვეტები ვასილ ველიჩკოს
წიგნიდან "პავპასია")

1904 წელს, ამ წიგნის ავტორის ვასილ კელიქერის გარდაცვალების შემდეგ, მასი მოსწავლეების მიერ „აკადემიის“ წიგნად გამოცემამ ძალაში ააფიქსია მთელი პლანეტის სომხური მოსახლეობა. ინგლისში მცხოვრებმა სომებმა დიდგვარმა გულბეკიანმა იმ დროისათვის ზღაპრული თანხა – ხუთი მილიონი ფუნტი სტერლინგი (დღევანდველი ძურსით, დაახლოებით სამასი მილიონი ლონდარი) – გადაიხადა, რათა ამ წიგნის მთელი ტირაჟი გაყიდვიდან ამორფოზ და გაგრძელებინათ, მაგრამ, როგორც ხედავთ, კერაულის გახდა, თუმცა, სომხებმა ნაწილობრივ მაინც მიაღწიეს საწადელს, რადგან წინამდებარე წიგნი გახდავთ ვასილ კელიქერის მთლიანი მოსახლეობის პირველი ტომი, მეორე ტომი კი, საერთოდ აღარ გამოსულა და, ჩვენი დიდი ძიების მიუხედავად, მაინც კერძებრივ მისი პოვნა. როგორც ჩანს, ამ ტომის ხელში ჩაგდება და განადგურება გარეკვეული საზღაურის ფასად მაინც მოახერხეს სომხებმა.

ძარებდა, საერთოდ ექვემდებარებოდა თუ არა ამგვარი საქმეები აღმინისტრაციულ ან სასამართლო განხილვას. სენატმა ამ უკანასკნელს დაუჭირა მხარი და, ამჟამად, ყველაფერი საშინლად აირ-დაირია და კავკასიაში შეიქმნა რუსული საქმისა და პრესტიჟისადმი ფრიად არა-ხელსაყრელი გარემო (1903 წლის 12 ივნისის კანონმა ყველა გაუგებობას საბოლოოდ დაუსვაწერილი). გენერლ მიზეზის გამოისმიტაციი, თუ საჭიროა “საერთო მტრის” წინააღმდეგ გაერთიანება.

ამ გაუგებრობამ კიდევ ერთ-ხელ დაადასტურა, რომ კავკა-სიაში დასაქმებულ სხვადასხვა უწყებებს არ გააჩნიათ ერთიანი სამსახურებრივი დამოკიდებულება მთლიანი ეროვნული პოლიტიკისადმი. წინააღმდეგ შემთხვევაში, აღგილებზე გაიმარჯვებდა ის სადი აზრი, რომ სახალხო სკოლის საკითხი უფრო **სახელმწიფოუძრივი** მნიშვნელობისაა და არა ვიწრო სამოქალაქო მასშტაბების ქმნება. სკოლისა და ეკლესიის ქონების განსაზღვრისას, სასწავლო უწყება მოიპოვებდა საჭირო მხარდაჭერას ყველა წვრილმანის დასახუსტებლად, ამასთან, ამ უკანასკნელს აღარ მიენიჭებოდა გადაჭარბებული მნიშვნელობა გერგილიან-ფორმალური ნიშნების სახით. სწორედ ეს ქვემდრომობა აღუძრავდა აღგილობრივ სელისუფლებას იმის სურვილს, გზა მიეცათ დიდი ხნის წელებით, ვინაიდან, **მისი შემცველი დროგითი წესების მოქმედებას დიდი ხანია გაუვიდა გადა** (ეს წესები, რომელიც 1874 წელს ცხრა წლის ვადით დამტკიცა აწ განსვენებულმა ხელმწიფებ აღექსანდრე მეორემ, დღემდე ცვლის ემისაბინის სასულიერო აკადემიის წესებებას, როგორიც არ უნდა იყოს იგი. ამ ოცდაათი წლის განმავლობაში ემისაბინის ტახტზე აღსაყდრებული ყველა კათალიკოსი ცდოლობდა, ყოველი გზით აერთიანდებინა თავი წესების შემუშავებისათვის, და, სამწუხაოდ, აღწევდნენ მიზანს, მიუხედავად არსებული მდგრმარეობის აღმაშფოთებელი არანორმალურობისა და დიდი საშიშროებისა). დაბოლოს, რუსეთის მთავრობის კომიტეტის მიერ და საერთო სისხლის სამართლებრივ საკითხებში, რაოშემა უნდა, ვრცელდება ემისა-

ძინულდაც. ამასთან ერთად, მთა
ვრობის კანონიერი მოთხოვნები
ყოველთვის არ სრულდება და
ხშირად უპასუხოდაც კი რჩება
ან ფრიად უკადრისი პასუხის
მოწმეები გხდებით. ახალწერ
ეკულთ და სასამართლო საქ
მეების მონაწილეთა მიერ ფიცის
დადება, სენატის დადგენილების
მიხედვით, უნდა მოხდეს რუსულ
ენაზე, მოკლიტიკანი სამღვდელ
ლოება მღვდელებს უკრძალავ
ამ მოთხოვნისადმი დამორჩი
ლებას. რამდენიმე წლის წინათ
კათალიკოსი ტელეგრამით ემსქ
რებოდა კავკასიის მმართველო
ბას სინოდის დახურვით, თუ არ
მოაშორებდნენ მისი უწმინდე
სობისათვის ჟაღრუსად არასა-
სურველ სკანდალურ ჩინოვნიერ
პასუხის მოლოდინიში სინოდი
დაიხურა, შემდეგ კი, არაკანო
ნიერი მოთხოვნის შესრულების
კვალდაკვალ, სინოდი გაისხეს
ახალი კონდაკით (საეკლესიო
წიგნით).

საერთოდ, „კონდაგბის“ გამოყენება ხდებოდა უაღრესად თავისებურად. მაგალითად, კონდაგი დაიმსახურა რევოლუციურ-კლერიკალური გაზევით „არძაგანქის“ გამომცემელმა რომლის ტირაჟირებაც აკრძალული იყო რუსეთის მთავრობის მიერ. სომეხი პატრიარქი ტიტულია — კახეაბარი, ე. ი. უძღვებულესობა. მას მიმართავენ შემდეგი სიტყვებით — წერტილ რუსების რაც ნიშნავს — თქვენო შემთავრესობა: ეს კაითხულება ბი თავისთავად წარმოადგენერა პოლიტიკური თეოკრატიის ნიშნებს, რომელიც დამოუკიდებელია სხვა ხელისუფალთაგან სიხოდის წევრი არქიმანდრიტი ვაგანი და კათალიკოსის ყოფილი პირადი მდივანი და აკადემიის რექტორი ნახავებიანი მთავრობის საწინააღმდეგო აგიტაციისა და სხვა არაკანონიერი ქმედებებისათვის, მისი უმაღლესობა სობა ხელმწიფის ნებით გადასახლებული იქნება კავკასიიდან შემდეგ კი, ისინი, კათალიკოსმა რუს ხელისუფლებასთან შეუთანხმების გარეშე, ერთი მათგანი დანიშნა ნაინჭვანის ვიკარად, მეორე კი — კაშინიოვის სომხური ეკლესიის მამულების მმართველად.

როცა ოურქეთში სომებთ
პირველი ხოცა-ჟღებგა გაი-
მართა რევოლუციონერთა “შე-
მოქმედების” წყალიბით, რუსე-
თის იმპერატიულმა ხელისუ-
ფლებამ სხოთვა ააგრიარქს-
რაიმე გამოსაფიზლებელ-
სიტემის წარმოოქმნა. მან კი,

როქით, დაიწყო წამაქეზებელი
ქადაგებებით გამოსვლა, შექმნა
“დამის სიფიზლის” ჯგუფები
და ამგარი ქადაგებები ქვეყნ-
დებოდა ემიაძინის გაზეთ “არა-
რატში” არქიმანდრიტ კარაპე-
ტის ხელმოწერით.

ემიაძინს გააჩნია ვეებერთქ-ლა მამულები, რომლის მართვა დღემდე დიდ გამოცანად რჩხდა. მონასტრებში საგულდაგულოდ მალავენ ინვენტარს, ქონებათა სიებს, უწყისებს და ა.შ. ხდება ქონების შესყიდვა და მისი გირაოდ ადება. ასე, მაგალითად, რომელიდაც ბატონ შახაზი-ზოვ კამსარაკანის ქონება ემიაძინის მონასტრის მიერ გირაოთი იქნა ადებული. მეორეს მხრივ, საექლესიო დაწესებულებები საკმაოდ უხვად მარაგდებიან ბანკებიდან კრედიტებით. ასეთ ეკონომიკურ ქაოსში ძნელია განსაზღვრო, თუ რა სახსრები ხმარდება ეკლესის საქმეებს და რა იხარჯება შედარებით ნაკლები მწარმოებლობით, რელიგიის თვალსაზრისით. თუ ამას დაუუმატებთ იმ ფაქტსაც, რომ რამდენიმე წლის წინათ ემიაძინის ერთ-ერთ სავანეში გამოაშეარავდნენ იქ მოკალათებული ყალბი რუსული ფულის ნიშნის მჭრელები, მაშინ ცხადი ხდება, რომ ამ რელიგიური ცენტრის ეკონომიკური სურათის ბუნდოვანება თავის პოვებას აღწევს.

სომები ხალხის სევდიანი ის-

ტორია გახდავთ იმ შედეგის ნაწილი, რომელიც დაბგა რელი-

გიური ამოცანებისა და ამა ქვეყნის საქმეთა ერთმანეთში შეიძლოს გრძელებად არვების მიზეზით (აი, თარგმანი იმ მასალისა, რომელსაც ამის თაობაზე წერდა ეჩ-მიათხმი მოგზაურობის შემდეგ ფრანგი სწავლული, ბარონი დებაი, რომელსაც ეკუთვნის ჩვენი სამშობლოს საფრანგეთისათვის 1

ବ୍ୟାପକ ଦେଶି ରୀତିରେ, ଯୁଗରେ, ମହାନ୍ତିରରେ ଏହାର ଉପରେ ବ୍ୟାପକ ଦେଶି ରୀତିରେ, ଯୁଗରେ, ମହାନ୍ତିରରେ ଏହାର ଉପରେ

რების გამოცემის გზით. მან რამდენჯერმე შემოიარა კავკასიის ყველა კუთხეული და მისი თხრობის კილო ყოველთვის გამოირჩეოდა ზომიერებითა და მიუკერძოებლობით. “ვუახლოვდებით სოფელ ვარშააბატს. უწინარესად, ჩენებ გხედავთ ძეგლს, მაგრამ ვართ რაოდის სექულარიზაცია (სახელმწიფო საკუთრებაში გადაცემა) გახდავთ დაუინებით-უცილებელი ზომა, არ შეოლოდ სომებთა ზორის სიმშვიდის განმტკიცებისათვის, არამედ იმისთვისაც, რომ სომხეთის კლეისიას მიუცეს თავისი სულიერი წმინდა მისის სექულარიზაცია (სახელმწიფო საკუთრებაში გადაცემა) გახდავთ დაუინებით-უცილებელი ზომა, არ შეოლოდ სომებთა ზორის სიმშვიდის განმტკიცებისათვის, არამედ იმისთვისაც, რომ სომხეთის კლეისიას მიუცეს თავისი სულიერი წმინდა მისის

ხსოვნის სტრიქონები

ნაწყვეტებს მეგრულ ენაზე შექმნილი ისტორიული
პოემიდან “ბულათია”, რომლის ავტორი გახდავთ
თავდადებული მამულიშვილი და ჰეშმარიტი პოეტი
დანიელ პავლეს ძე ფიფია, გთავაზობთ გაზეთ
“ილორში”. 113-ე წელი იღევა პოეტის დაბადებიდან.
იგი 28 წლის ასაკში შეიწირა პოლიტიკურმა უამინ-
დობამ – სამშობლოს სიყვარულით გამსჭვალული გუ-
ლანთებული პატრიოტი 1924 წლის ობერვალში
დაპატიმრეს იმის გამო, რომ საქართველოს
დემოკრატიული რესპუბლიკის არსებობის დროს იყო
ზუგდიდის სამაზრო კომიტეტის პასუხისმგებელი
პროპაგანდისტი. დაპატიმრებისას დანიელ ფიფია
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მესამე
ქურსზე სწავლობდა.

დანიელ ფიფია

ჟერი რე, უკუმედა,
ჰევნცებ გიმანტირენი თის;
თოლიშე კითო ვემიღინე
სინთე გარე კოჩიში თის.
მინდორი ვაჩქუ მუკი-მუკი
წყარი ქვანთგ მორიათგ,
ირფელი ართო გონირთგმე
პირცხებ, ჰევიმა, ბორიათგ.
მინი გვალაშე ბეურქენცებ,
მინი ზღვა დო ელახებშე,
მუში დუდიშო იგვარევანტგ
ჭარკონია მელახეშე.
ლალუეფი გაყალებე
რჩხვიანც დო შეუფინგნცებ,
ოკონგ ინგრი რდასი თეში
მართუთ ინხეუხინგნცებ.
კაჭა ნებიში მაშხვა კირცხ
მინდორცებ წგმოტურინგცნბ;
ნდემიში კოცე აშქურინე
თიცალ ტყვაცგნც, გურგინგნცებ.
ენწერც სოდეთი კოჩიში კუდე
სანთელითგ ვეგორე,
სოდეთი შარა კოჩიშიოლ
ბარდეფიშა ეეიშგორე;
სოდეთი ხვალე ტურა, ნგერი
ყურანცებ, წგმოწეუფინგცებ
თუცალი დიხას, თეჯგუა სერცე,
მუოკოდას მოსოფეუნცუ.
ტურა რენო? თუნთი რენო?
ნგერი რენ დო ოჩო კოჩი!
ქაჯი რენო!.. ნჯილო რენო!
ნოტყი რენ დო ვარი კოჩი?
ენა ორე ბულათია
ჩქინი ლერსიში არამსუტუ
მეურც მუში მაყალეშა
ნამუს სახელი ჯოხო უტუ.
თე უტუ რე ეთი უტუ
ნაბუქ ჭერეფი ააბუნტუ,
მუში სახელი უდურალგ
ისტორიას ქედოუტუ.
უტუთი ჭებად გოხოლგნა
ბულათია წეგმა ნარდი,
ჯგირი უურიში გინგაჯინა
ქომოლი რე ელი-ვალი.
ჩგჩინობას ართო რდილემცებ
ამდღათი უყორცებ ართიანი.
უტუს ბულაში ოსხუნური
ქიფანას მუთა უუნცუ.
ართიში გაჲირებაშენი
მაჲირა ვეზოგნცებ დუცუ –
დო თაქირე ბულათია
მეურცებ ქარიში მამალასგ,
ელგ ართ გური მაყალეშე
მუშიუ ჭუაში მალამასგ.
მეურც, მეურც უზოგარო,
ოკენ ორდასნი დდაში,
მეფურინუნცია თქუა
ცხევცებ გეხე მუთი რაში.
ძიგირი, ბარდი, იძლი-შეერცებ
მეურც ბურინი ბურინით,
ნოხორილი, ნანწყვი დორეკემც
სხაცუნც ტურინი ტირუნით.
დუცუ ბაშლაყუ კინაკირგ,
ქიგნუქუნუ ნაბადი,
მიტატარგ მუთათ მოჩებ
კირცხებ დო ჭეიმაში რაბადი.

ବ୍ୟାଙ୍ଗାତିକ

შეაღადმე წევარამული,
ცით ჩამოდის ქოქით დგარი,
თვალთან თითხაც ვერ მიიტან
მინავლულა ფიქრის კვარიც.
არ ჩანს არე, მხოლოდ ამწნევა
წყლის ტბორების მოადას,
ყველაფერი შენიკორულა
კოხად, წევიძად, ბორიადა.
ხან რომ მთიდან დაუბერავს,
ხან ზღვაური განურია,
ხან ბზრიალით ატრიალებს –
ჭარონტეულად აურია.
ღელები გადმომსქდარა
ღვარცოფული მძლავრი ნებით,
თოთქის ისიც ეგზურია
გასწენია მორევები.
ნიგზის ტოლა სეტყვა-კოხი
მინდგრად არის მოსახევები,
დევაცხაც კი შეაშინებს
რაც აქ ხევბა მეხთატებით.
ხად ეწერში კაცის ხახლი
ხანთლითაც ვერ იძებნება,
ხად შარაგზა კაცო ხაგალი
ბარდნარებში შთაინთქმება,
ხადაც მარტო მგელი, ტურა
იყმულებს და იბოგინებს
ამ არეში ასეთ დამებ
რა არის რომ მოჯდიგინებს.
ტურაა თუ დათვი არის,
ტყიურიც ხომ მამაცია,
ან ქაჯია, ან დევია,
ანდა იქნებ ტყისკაცია?
არა, გახდავთ ბულათია
ჩეგნი ლექსის არამეტუშ
მიისწრავების მეგობართან
კის ხახლად ჰქია უბუ.
ეს უბუა იგი უბუ
კინაც ყმები აამხედრა,
კინც ხახლი სამარადო
ისტორიას ხაჭედა.
უბუც ერთი მტერებლია
ბულათიასთან შეზრდილი,
სიაგვარგის მნახევლი და
გატყაცია გამოცდილი.
ბაგჟობიდან ერთურთისკენ
ეძახოდათ აზრი, ნება,
მალია მალე სეხევდროდნენ
ასე ჰქინდათ დაირებდა.
უბუს ბულას ხანაცალო
ქვეყანაზე არვინ უკის,
ერთმანეთის გაჭირვებას
თავს ანაცვლებს თვითული.
იქით მიქრის ბულათია,
მიტომ ცდილობს გამალებას,
გამოელის მეგობრისგან
ხატევარის დამებას.
მიისწრავების უზოგარად,
მზე ხათობდეს თითქის ცაში,
გეგონება მიფრინავს
ბულათიას ცხენი-რაში.
ეკალ-ბარდი, იელ-შეერი,
თხრილია თუ ნამეტყრალი,
დაბრკოლებად აღარ უჩანს
ეკვასავით გადევლება.
თავს ბაშლიი შემოუკრაგს,
მიუცია ნაბადს თხი,
მიშლიგინობს, არად უჩანს
ეს ავდარი, წეიმა-კოხი.

ა ბ ვ გ დ ქ ე
ბ რ ლ რ თ კ ა ქ

სათანადო ისტორიის წყაროების მეტა საფუძველზე ცხადი ხდება, რომ იმდროინდელ საქართველოში ყველა სხვა პოლიტიკურ პარტიათა შორის ყველაზე თანმიმდევრული პატრიოტული ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის წევრების, მასწავლებელ სტეფანე გაგუას და სტეფანე მიხეილ კანკავას ინიციატივით, მათ მიერ 1918-1919 წლებში ფოთხა და სენაკში დაარსებული „მაფალუს“ ჯგუფი მიზნად ისახავდა ცარიზმის კოლონიური უღლისაგან განთავისუფლებული საქართველოს მშობლიური აუთის, სამეგრელოს კულტურულ დაწინაურებას. ამ მიზნით ისინი ცდილობდნენ საერთო ეროვნული, ქართული კულტურული მემკვიდრეობის მეგრული გამოვლინების, საუკუნეების მანძილზე დაგროვდი უძინოვასესი ფოლკლორული მასალისა და არქოლოგიის ნიმუშთა გამოვლენა-შეკრებას და საერთო ეროვნულ საუნჯედ წარმოჩნას. ამასთანავე, „მაფალუს“ ჯგუფის შექმნის ინიციატორმა სტეფანე გაგუამ, დამოუკიდებელ დემოკრატიულ საქართველოში განახორციელა სამეგრელოს პირველდაწყებით ქართულ სკოლებში, ქართული სახელმწიფო ეროვნული და ლიტერატურული ენის უცოდინარი ბავშვებისათვის მათ დედაქანა მეგრულის გამოყენებით სტავრების მიზნით ხალხში გადასრულდი საპროგრამო სიტყვის მიერ ამონის სახელმწიფო ეროვნულ საქართველოში მიმდევად და მათ დამტკიცირებული საქართველოს სამეგრელოს მშობლიური პარტიის მიზნით საქართველოს დამოუკრებით საქართველოს დაშლა-დაქცევაცების მცდელობა, გამოიწვია უსაფუძვლო ჰქვი და უარყოფითი რეაქცია.

„მაფალუს“ მიერ მეგრულ ენაზე გაცხადებული მ. კანკავას სიტყვა, იმდროინდელი საქართველოს „უადრესად რთული პოლიტიკური ვითარების, ქართული პოლიტიკური პარტიების წვევა ურთიერთდაპირისპირებისა და შიდა-პარტიული კონფლიქტების დროს, მათი ჰქეშმარიტი მიზნებისა და სწორი ქმედებების მიუხედავად, ზოგმა გაუკუმართებულად გაიგო. გამოჩნდნენ პირვენები, რომლებმაც საქუთარი ხედვით, „მაფალუს“ ანტიეროვნულ წამოწევებად, ახალი მეგრული ავტონომიური პოლიტიკური პარტიის დაარსების მიზნით ხალხში გადასრულდი საპროგრამო სიტყვის მნიშვნელობით გაიაზრა. მათ ვერ ამოიცნეს, რომ „მაფალუს“ კულტურული საქმიანობა სამეგრელოს რეგიონში ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის სულისკვეთების ერთგვარ გამოყლინებასაც წარმოადგენდა, რადგან იგი ამ გზითაც ისახავდა თავისი პარტიის გარშემო მასების მობილიზება-დარაზმას.

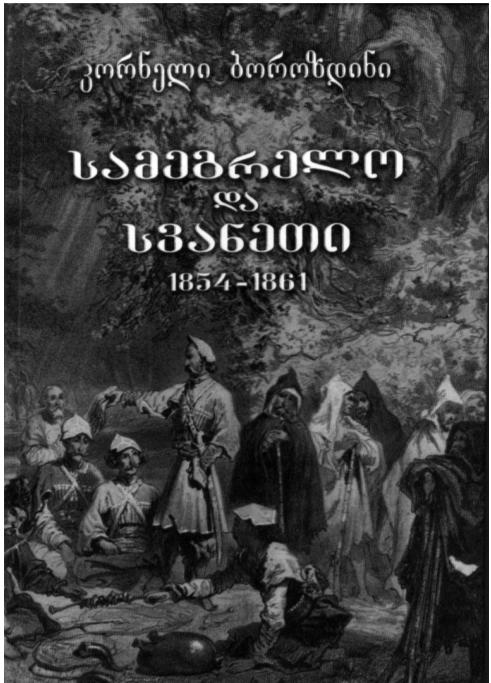
მაფალუს მიმართ განსაკუთრებით მტკიცირებული დამოკიდებულება გამოავლინეს ეროვნულ-დემოკრატიკისადმი ოპოზიციურად განწყობილი სოციალისტ-ფედერალისტებისა და სამთავრობო სოციალ-დემოკრატიული (მენშევკური)

“მაფალუს” ჯგუფის ლიდერებმა თვითინი კულტურული მიზანდასახულობების მეცნიერების გნის საფუძველზე განხორციელებისა და პოპულარობის მიღწევის მიზნით გამოიყენეს ცნობილი ქართველი ეროვნული მოღვაწისა და სამეცნიეროს მქანიდრის, ორნა მეუნარგიას დასაფლავებაზე შეკრებილთა, მათ შორის მეგრელი გლეხების სიმრავლე. მათ სამგლოვიარო მიტინგზე და საქართველოს სხვადასხვა პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენელთა ეროვნულ-პოლიტიკური შინაარსის სიტყვებს შორის, “მაფალუს” წარმომადგენლის მ. კანკავას სახით, უმრავლესობისათვის გასაგებ მეგრელ ენაზე წარმოაჩინეს განსვენებულის დაწყლის მშობლიური კუთხისა და ხალხისათვის სასიკეთო ღირებულება.

კარტიების მეგრელმა წარმომადგენლებმა აპ. კობახიძემ და შ. ჩიხიამ. მათ თავიანთი პარტიების მთავარ ორგანოგაზეთბრივი “ერთობასა” და “სახალხო საქმეში” “მაფალუს”-ს ლიდერების წინააღმდეგ გამოისქვენეს აშკარად უასეუბისმგებლო, მტრული შეფასებების შემცველი სტატიები, რომლებშიც მათ დასწამეს საქართველოს მიმართ მტრული ავტონომისტური მისწრავებების მქონე პარტიულ-პოლიტიკური საქმიანობა. აღნიშნულმა ყალბა შეფასებებმა ამ გაზიეთების მკითხველსა და ამბის გამგები ქართველი საზოგადოების ერთნაწილს “მაფალუს” ჯგუფის და მისი დამაარსებლის შესახებ შეუქმნა მცდარი, ანტიეროგნულ-მეგრელი პარტიულარული მისწრავების შთაბეჭდილება. ამით შექმნის არა მარტო “მაფალუს”-

ଓଲିଗ୍ରେଜ

სამეცნიერო წარმატება საქართველო

ამ წიგნის ავტორის კორნელი
ბოროზდინის სამსახურებრივი კარი-
ერა კავკასიაში დაიწყო. იგი ჯერ
მთავარმართებლის განცელარიაში
მუშაობდა, შემდგე კი (1854 წელს)
სამეცნიეროს დედოფლთან მიავლინეს
მიწერ-მოწერის საწარმოებლად და მისი
შეიღების აღმზრდებლად. 1858 წელს
დაინიშნა სენაკის ოლქის უფროსად,
სადაც 1867 წლამდე იმსახურა სწორედ
აქ გაცნო იგი სამეცნიელოს მოსახლეო-
ბის ყოფას, რომელიც საინტერესოდ აღ-
წერა თავის წიგნში.

ბოროზდინის მოგონებებში საკმაოდ
კრცხლად არის გადმოცემული ოს-
მალეთის ჯარების მიერ სამეცნი-
ელოს აწიოკება, რომელიც შემდეგ
რუსმა ჯარისკაცებმა ალაგმეს.

კორნელი ბოროვდინი

წვენ ერთმანეთს გავშორდით და არც კი
ვიფიქრობდი, თუ როდისმე შევხვდებოდი. მა-
გრაძ აი ასე თციოდ წლის შემდეგ პეტერ-
ბურგში ერთის საცხხლოვთ კაბინეტის
პედელზე მოუდონდნელად ჩემი თვალი
დააშეტერდა რაღაც ნაცხობს, მეტად ფართვ
ზომის სურათზე გამოსახულს. ახლოს
მივედი, დავაკირდი და გამოუთქმედის
სიხარულით ვიცანი იგივე აღაზნის კელი,
რომელიც ასე ძლიერ აწუხებდა ჩემს ნაც-
ხობ აეიზაფისტეს. ველის სინტეზი მეტად მե-
ტეპერულად იყო გაძმომეული. კრისტონდა,
სურათის შემომქმედს ზეჟოაგონება
გამოსხებოდა კაგდასიიდან შორს, აქ,
ჩრდილოეთში.

მაგრამ თუ კი ალაზნის ველი საუცხოვო
საუკრებელია მის გარშემო მდებარე მაღ-
ლიტებიდან, მარტივილიდან და სახარძე-
ლიოდან რონის ველის უკრება უფრო
სამოა; ფონი ველისა, რომელიც დასერილ-
ია აუარებელ და ერთმანეთში გადახლარ-
ოულ დიდ და პატარა მდინარეებით, თავდეგ-
ბა ზღვის სილურჯით; გვერდით, მარცხნივ,
მიყდინება მწერივი აქარის მთებისა, თოვლიან
მწვერვალებიანი, ხოლო მარჯვნივ – სამურზა-
ყნოს და აფხაზეთის მთები. პანორამა
გადაჭიმულია მთელ ას ოთხკუთხს ვერსის
მანილზე; სული გიგუდება, როცა ამ თვალ-
უწვევენელ სივრცეს უყვრებ. და ასეთ დახ-
ატელ ჩარჩოში ბუნებამ ჩასვა კავკასიის
ერთი უნიკალურერები ველთაგანი, ხადაც
ხარობს ძალზე მრავალფერი კულტურა
მცენარეთა სამეცნიოთაგან. აქაურ მიწას არ-
აკოთარი ხელოვნური გაპატივება სტირია, ისე
ხორბალი ერთორმოცდათად მოდის; ხი-
მინდი და ღომი (*mil d'Italie*) პირდაპირ
საარაკო მოსავალს იძლევიან; კარგად მოდის
ბამბა, უმაღლესი ხარისხის თუთუნი, რომელ-
იც ბაზრობაზე ოსმალური თუთუნის სახ-
ელით სადღება; თუთის ხე და ვაზი ყოველ
ეზოშია, და მეაბრეშემოქმედა და მეღვინეობა.
ჯერ მხოლოდ ადგილობრივს საჭიროებას აქ-
მაყოფილებს, მაგრამ ერთიც და მეორეც
მოელის კაიატალს, რომ გავრცელდეს და
საზღვარგარეთ გატანის საგნად გადაიქცვა.

სამეცნიეროს მთავრებმა ოდითგანვე
ამოირჩიეს სამყოფელ ადგილებად ორი
პუნქტი თავიანთ სამფლობელოს მოწ-
ინაადმდგვამ სამზღვრებზე. ერთია აფე-
ხეოთის მეზობლად, ინგურიდან რამოდ-
ენისამე კერძების მანძოლზე, — დაბა ზუგ-
დიდი, ხოლო მეორეა — იმერეთის სახლ-
გარზე, მთაგორიან ადგილას, ცხენისწყლის
ხეობის მახლობლად, — დაბა გორდი.
მთავარი ზამთრობით ზუგდიდში სცხ-
ოვრობდა. ეს დაბა განთქმული იყო თავისი
მშენებიერი ბალით; გორდი იყო — სახაფე-
ული რეზიდენცია, მდიდარი მთის
წყორებით და ნაქები სად ჰაერით. ამ თრ
დაბას გარდა, სალხინოსა და აბასთუმანში,
რომელიც აგრეთვე მთავრის საკუთრებას
შეადგენდნენ, და რამდენსამე ბატონ-
იშვილების მამულებში თუ ნახავით
სამეცნიეროში, ჩვენს მიერ აღწერილ დროს,
ჩვენებულ სახლების მსგავსებს. აქაურები

შარდებს შემდეგ სანამდე სამეგრელო
რეუსეთის ქვეშემრდომობას მიიღებდა, აქ, ოს-
მალეთის მთელის ასის წლის მძიმე
ბატონობის წყალობით, არაფრი-
გამოცვლილა, და ეს კარგად ჩანს 1804 წელს იმე-
რეთისა და გურიის ყოფილ მართველის
ლიტვინოვის აღწერილობისაგან. “თავადებ-
ბი — ამბობს ლიტვინოვი — თავიანთის
ხელჭვითების დესპოტები იყვნენ და ყმების
ქონება მათ ეკუთვნოდათ. განათლება გან-
ისაზღვრებოდა ადამიანის უმთავრეს
საჭიროების დამაყოფილებით. მთავრები და
თავადები თითქმის მომთაბარე ცხოვრებას
ეწეოდნენ; ქოხი, კარავი ან ხშირობებიანი
ხე — მათი სასახლე იყო. საჭმელ-სასმელს
ის სოფელი აძლევდა, სადაც მიაღებოდნენ
და ამ სოფელში მანამდე ცხოვრობდნენ
სანამ ყმებს მოჰლ მარაგს არ გამოულევდ-
ნენ...

აი, როგორი იყო სამეცნიერო მდგრადი საუკუნის დასაწყისში და როგორი ახსოვთ იგი ჩემს ნაცხობს მოხვევებს.

1803 წლის ქრისტეშობისთვის 4-ს მთავარმა გრიგოლ დადიანმა მოელ თავის ხალცხლურთ რუსეთის ხელმწიფის ქვეშემრდომობა მიღება მიიღო იმ პირობით-ია, რომ თვითონ შერჩენოდა ავტონომია ყველა სამოქალაქო საქმეებში, ხოლო ხელს იდგბდა თავისი ვასალების პიროვნებასა და სიცოცხლეგზე სისხლის სამართლის უფლებაზე და ან უფლებას რუსის იმპერატორს ხელში აბარებდა. ამის შემდეგ მთავრის უფლების მნიშვნელობა არსებოთად იცვლებოდა. რაკეთა დაღიანს განუსაზღვრელი უფლება პეტიონით თვისთა ქვეშემრდომთა სიცოცხლეზე, მათს ქონებას ისე უყურებდა. როგორც თავისის საკუთრებას, რომელსაც იძღვვოდა სასარგებლობა და სამდლობელოდ იმ პირობით, რომელი ვისაც მისცემდა, მისი ერთგული და მორჩილი ყოფილიყო, თუ ამ პირობას დაარღვევებდა, მაგრამ მული ჩამოერთმეოდა, თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ პრაკტიკა ყოველთვის კი არ ეთანხმებოდა თეორიას, ყოველივე დამოკიდებული იყო თვით მთავრის პიროვნებაზე და მის გარშემო მყოფ პარტიაზე, რომელიც უმარტივესად შეადგენდა მისს დასაყრდენ ძალას. როგორც თავად ჩიქვანების გავარს ჩამომავალი, ყოველი უწინარეს მთავარი არ გვაროვნობას უკრძნობოდა და მერე მთელს მაღალ წილებას, რომლის პირდაპირ დანიშნულება იყო: იარაღით დაეცვა მთავარი შესობებელ იმერეთის, გურიის და აფხაზეთის მთავრების თავდასხმებისაგან; დაღიანი ან მთავრებს ნიადაგ ეომებოდა, კარავ ქვეშ ატარებდა თავისს სიცოცხლეს და არ უშემდლო ეფიქრნა თავის მამულების კეთილმოწოდისათვის. მათთავა უხვად მოჰქონდათ ყველაფერი, რაც საჭირო იყო თვითონ მისთვის, მის ფჯახისა და გარშემომყოფა თათვის: დვინი, პური, თვეზი, ფრინველი ძროხები, ბატქები, ნანადირევი და სხვა. ყოველივე ეს შეამზარებული პეტიონი. რაკი ამით დაკმაყოფილებული იყო, გასაღი თუ რასმელ სამასახურს გაუწევდა ან რასმე უძღვნილი, არ ეწოდებოდა სამაგისტრო ებოძებინა მიწა და გლეხები, და ამით მას არაფერი აელიდებოდა. რაც უფრო მეტი სხნდებოდა მიწის მფლობელობა და რაც უფრო მატულით მიწის დამმუშავებელი ხელი, მით უფრო ვათარდებოდა აღილობრივი წარმოება. ამნაირ საყოფაცხოვრებო პირობებში, მთავარს იშვიათად სტირდებოდა გამოეხინა თავისი უფლება ბა თვისთა ქვეშემრდომთა სიცოცხლესა და სიკვილეზე, ერთის მხრით, იმიტომ, რომ მისთვის პირდაპირ ხელსაყრდელი იყო — მათთან თან თანამობით ეცხოვრება, და მეორეს მხერივ, იმიტომ, რომ როგორც იმას უნდოდა ისე ვერ მოგვცეოდა კველას. მაღალი წოდები ბა მუხლს იღრებდა მის წინაშე წმინდა აღ

